

Роберт Ропрет¹, Драган Мочевих²

¹Факултет спорта и физичког васпитања, Београд

²Основна школа „Милош Црњански”, Београд

МИШЉЕЊЕ УЧЕНИКА ОСНОВНЕ И СРЕДЊЕ ШКОЛЕ О ЕКСТРЕМНИМ СПОРТОВИМА

ELEMENTARY AND HIGH SCHOOL STUDENTS' OPINIONS ON EXTREME SPORTS

Сажетак

Предмет рада су мишљења младих о екстремним спортовима, а циљ је утврђивање разлика у односу на узраст и пол. Истраживање је обухватило следеће екстремне спортове: сноуборд, слободно пењање, ролери, планински бициклизам, једрење са падобраном, скокови са високих објеката уз помоћ еластичног ужета, скокови у воду, скокови падобраном уз извођење фигура. Узорак испитаника је чинило 369 ученика (171 ♂, 198 ♀) основне (116 ♂, 100 ♀) и средње школе (55 ♂, 98 ♀). Истраживање је извршено путем анкетирања (Ликертова скала). Подаци су обрађени применом дескриптивне статистике и Хи-квадрат теста (χ^2). Према резултатима, екстремним спортом је имало прилике да се бави мање од 30% испитиваних ученика. У млађем узрасту дечаци се више баве екстремним спортом од девојчица, док у средњој школи су то девојчице. За најопасније спортове одређени су параглајдинг и слободно пењање. Сви испитаници сматрају да су екстремни спортови значајни за психофизички развој, да омогућавају сагледавање личних крајњих способности и да имају позитиван утицај на развој карактера. У свим питањима утврђена је статистички значајна разлика у мишљењима између дечака и девојчица.

Кључне речи: Мишљење / ученици / екстремни спорт/

Summary

The paper examines the attitudes of the youth on extreme sports with an aim to identify the differences in their opinions with regard to age and gender. The research included the following extreme sports: snowboard, free climbing, inline skating, mountain biking, paragliding, bungee jumping, diving, sky diving. The sample included 369 students (171 ♂, 198 ♀) attending elementary (116 ♂, 100 ♀) and high schools (55 ♂, 98 ♀). The data were collected by a Likert-type questionnaire and they were processed by descriptive statistics and chi-square test (χ^2). The results showed that less than 30% of the respondents had an opportunity to do extreme sports. At junior age, boys do more extreme sports than the girls, while in high school it is the girls that are more involved in extreme sports.

Paragliding and free climbing are identified as most dangerous sports. All respondents agree that extreme sports are important for psycho-physical development, that they contribute to better comprehension of their own capacities and limitations and that they affect positively the character development. Statistically significant difference between the boys' and girls' attitudes was discovered for all questions.

Key words: opinions / elementaru and high school / extreme sport

Увод

Убрзана еволуција екстремних спортова је почела крајем 70-тих година XX века. До тада су маратонске трке на 42 километра и освајање Монт Евереста сматрани као екстремни напори којима могу да се баве само ретки појединци. Напредак у технологији опреме и тренинга условио је све већи број такмичара, али и појаву нових дисциплина. Маратонци су се трансформисали у триатлонце, алпско скијање у сноуборд, фририде у фристајл, скокови у воду у хајдајвинг или клифдајвинг, бициклизам у маунтинбајк итд. Нови спортови су постали маркетиншки примаљиви за спонзоре (нпр. Red Bull) што је условило њихову појаву на телевизији, а тиме ширу промоцију и популарност. Када је ESPN телевизија почела да емитује „Winter & summer X games“ 1997. године имала је 800 гледалаца, а данас преко 35 милиона (Роровић, 2015). Иако нису ексклузива младих, екстремни спортови имају тенденцију окупљају млађе популације и настали су као потреба младих да се издвоје из свакодневне рутине, тражећи узбуђење, нове изазове и могућности личног доказивања. Ови спортови су обично нетрадиционални. Учесће у њима је повезано са анти-естаблишментним, унапологетичним брендирањем начина живота које одбацују ауторитет. Већина екстремних спортова је у развоју, подложни су променама правила, критеријума, као и сталном појавом нових дисциплина и непрестаном ширењу, како у квантитету (бројности и распрострањености), тако и квалитету (техника, тактика и организација).

ЕКСТРЕМНИ СПОРТОВИ

Дефиниције

Активности из групе екстремних спортова разликују се од традиционалних спортова, због великог броја тешко контролисаних променљивих чинилаца тренинга и такмичења. Ове променљиве варијабле најчешће обухватају елементе из спољашње средине, укључујући висину, дубину, природне силе: ветар; снег; воду и различите варијанте подлога, где су брзина и тачна когнитивна перцептуална обрада неопходне за успешан исход (Cohen, 2012). Пошто неки од ових фактора не могу бити контролисани, они неизбежно утичу на исход датих активности или догађаја. Имајући у виду претходно, тешко је дефинисати шта обухвата појам „екстремни

спорт“. Постоји, међутим, неколико карактеристика које су заједничке за екстремне спортове. Велика брзина и адреналин (или производња других супстанци, као што су ендорфин и допамин, који се често погрешно поистовећују са адреналином) нису технички захтеви да активност буде екстремни спорт, али су често повезани са њим. Иако су „екстремни“, тешко се контролишу од стране родитеља, школе или друштвене заједнице. Екстремни спортови су више индивидуални од традиционалних спортова (рафтинг и paintballing су изузетни случајеви, јер се раде у тимовима). Тренери у овим спортовима су реткост и спортисти углавном самостално тренирају. Мада се у појединим екстремним спортовима могу применити традиционални спортски критерији (даљина, висина, време, збир бодова итд.), успешност такмичара у екстремним спортовима се често процењује субјективним и естетским критеријумима. Зато је једна од карактеристика ових младих спортова да развијају своје стандардне процене у складу са новим трендовима или развојем спорта.

Врсте екстремних спортова и такмичарске дисциплине

У прегледу доступне литературе није могуће наћи систематизацију и конкретан попис екстремних спортова. За потребе овог рада изабрани су спортови за које се сматра да ученици основних и средњих школа Београда имају основне информације, а самим тим и одређено мишљење о могућностима бављења и значају тих спортова:

- сноуборд (snowboard) - СНБО
- слободно пењање (free climbing) - ФРЦЛ
- ролери (inline skating) - ИНСК
- планински бициклизам (mountainbike) - МОБИ
- једрење са падобраном (paragliding) – ПАГЛ
- скокови са високих објеката уз помоћ еластичног ужета (bungee jumping) – БУУН
- скокови у воду (diving) – ДИВЕ
- скокови падобраном уз извођење фигура (sky diving) - СКДУ

Сноуборд (snowboard) је спорт на снегу који подразумева спуштање низ падину на једној, широј скији, стојећи у попречном положају. Дисциплине олимпијског програма сноуборда су: Snowboard cross, Park and pipe (Slopestyle, Big Air, Halfpipe), Alpine (паралел слалом, паралел велеслалом) (International ski federation – FIS).

Слободно пењање (Free climbing) подразумева различите врсте пењања. Пењања могу бити у природном окружењу или у затвореном, на вештачкој „стени“. Смисао спортског пењања је савладавање што тежих задатака „слободном техником“ без обзира на висину успона. Спортско пењање практикује се на такозваним спортским смеровима, карактеристичним првенствено по својој малој дужини (8-30 метара) и унапред постављеним сигурним међусигурачима,

најчешће експанзивним клиновима у малим размацима, чиме пењање постаје далеко сигурније у односу на класичне алпинистичке смерове. Олимпијски програм на играма 2020. године обухватиће дисциплине: тежинско (Lead), брзинско (Speed) и боулдеринг (Bouldering) (International federation of sport climbing - IFSC).

Ролери (inline skating) је вожња на ролерима - котураљкама на којима точкови стоје у једном реду. Постоје такмичења у брзинској и дужинској вожњи, као и у парковима са различитим поставкама скокова, прескока, клизања по гелендерима и сл. (Federation Internationale de Roller Sports - FIRS).

Планински бициклизам (mountainbike) подразумева различите форме вожње у природи на посебно ојачаним бициклима: Cross country (XC, STXC) Downhill, Super D, Freeride, Four cross, Maraton, Enduro, Dirt jumping, Orienteering ... (International Mountain Bicycling Association – IMBA).

Јдрење са падобраном (Paragliding) обухвата следеће дисциплине: прелет, акробатско летење и прецизно слетање (Ваздухопловни савез Србије - ВСС).

Банџи скокови (bungee jumping) су рекреативни скокови са високих објеката уз осигурање скакача еластичним ужетом.

Скокови у воду (diving) у олимпијском програму обухватају скокове са различитих висина (1, 3, 10 м) са доминантним уроном у опруженом положају и на главу. Као неолимпијски спорт обухвата скокове са висина од 27 м. Саставни део скокова су окрети око уздужне и попречне осе, доминантно уроном на ноге.

Скокови падобраном уз извођење фигура (sky diving) подразумевају формирање фигура групе такмичара током слободног пада (Ваздухопловни савез Србије - ВСС).

ПРЕДМЕТ И ЦИЉ РАДА

Предмет рада су мишљења младих о екстремним спортовима, у смислу њиховог личног искуства (учења и социјализације), о опасностима (конативна страна става) и значаја за психофизички и социјални развој (когнитивна страна става). Циљ рада је утврђивање мишљења и разлика у мишљењима ученика о појединим екстремним спортовима у односу на узраст и пол.

МЕТОДЕ

Узорак испитаника је чинило 369 ученика (171 ♂, 198 ♀) основне (ОШ) и средње школе (СШ), од којих 216 ученика ОШ (116 ♂, 100 ♀) (V и VII разред) и 153 ученика СШ (55 ♂, 98 ♀) (I и III разред). Истраживање је извршено путем анкетања, односно анкетног упитника, са 11 питања, углавном затвореног типа са понуђеним одговором (заокружити) или потврдом наведених тврђења (Ликертова скала). Подаци су обрађени применом дескриптивне статистике и Хи-квадрат теста (χ^2).

Анкетом су била обухваћена следећа питања (са понуђеним одговорима и тврдњама):

- 1. На који начин си се сусрео/ла са екстремним спортом** (1. ТВ; 2. Инјерней; 3. учестивовао; 4. гледалац)
- 2. Да ли си имао/ла прилике да се опробаш у неком од екстремних спортова?** (1. СНБО; 2. ФРЦЛ; 3. ИНСК; 4. МОБИ; 5. ПАГЛ)(1. често; 2. понекад; 3. никад)
- 3. Кад би имао/ла прилике, којим екстремним спортом би се баво/ла?** (1. СНБО; 2. ФРЦЛ; 3. ИНСК; 4. МОБИ; 5. ПАГЛ)
- 4. Ако би желео да се бавиш екстремним спортом, шта те спречава?** (1. Материјални услови; 2. Забрањују ми родитељи; 3. Ојасно је; 4. Здравствени разлози; 5. Не волим ипакве спортове; 6. ујисаји)
- 5. Којим екстремним спортом се никада не би бавио/ла?** (1. СНБО; 2. ФРЦЛ; 3. ИНСК; 4. МОБИ; 5. ПАГЛ; 6. ујисаји)
- 6. Наведи разлог зашто се не би бавио/ла екстремним спортом.**
- 7. Да ли сматраш да су екстремни спортови опасни по здравље?** (1. поједино се слажем; 2. углавном се слажем; 3. нисам сигуран/на; 4. углавном се не слажем; 5. уопште се не слажем)
- 8. Да ли сматраш да су екстремни спортови значајни за психофизички развој младих?** (1. поједино се слажем; 2. углавном се слажем; 3. нисам сигуран/на; 4. углавном се не слажем; 5. уопште се не слажем)
- 9. Да сматраш да екстремни спортови имају позитиван утицај на карактер младих?** (1. поједино се слажем; 2. углавном се слажем; 3. нисам сигуран/на; 4. углавном се не слажем; 5. уопште се не слажем)
- 10. Бављење екстремним спортовима омогућава сагледавање крајњих способности учесника?** (1. поједино се слажем; 2. углавном се слажем; 3. нисам сигуран/на; 4. углавном се не слажем; 5. уопште се не слажем)
- 11. Прцени значај појединих екстремних спортова за развој?** (1. СНБО; 2. ФРЦЛ; 3. ИНСК; 4. МОБИ; 5. ПАГЛ)(1. веома значајан; 2. делимично значајан; 3. није значајан)

РЕЗУЛТАТИ И ДИСКУСИЈА

На основу одговора ученика израчунати су проценти (%) учешћа испитаника: (а) према полу (дечаци - ♂ и девојчице - ♀) и (б) према узрасту (основна – ОШ и средња – СШ школа) као и вредности Хи-квадрат теста (χ^2) према постављеним питањима и мишљењима. По одговорима на питања из анкете, резултати изгледају овако:

На питање на који начин су се сусрели са екстремним спортом највећи проценат ученика оба пола и узраста је одговорио да је први контакт имао преко телевизије (ТВ) (Табела 1).

Табела 1. Процент ученика према начину на који су се срели са екстремним спортијом

	%	ТВ	Интернет	такмичар	гледалац
Основна школа	♂	56,03	7,76	6,90	29,31
	♀	58,00	14,00	1,00	27,00
Средња школа	♂	61,82	9,09	1,82	27,27
	♀	48,98	23,47	2,04	25,51

Утврђена је значајна разлика између дечака и девојчица (према полу) према начину како су дошли у контакт са екстремним спортом ($\chi^2=11,788^a$, $df=3$, $p<.05$). Имајући у виду слабу заступљеност екстремних спортова код нас као и распрострањеност телевизије одговори ученика су очекивани.

На питање да ли су имали прилике да се опробају у неком од екстремних спортова 29,59% ученика оба пола и оба узраста одговорило је позитивно, а 70,40% негативно. Према узрасту, међу ученицима ОШ неки од екстремних спортова је пробало 31,37% дечака и 27,6% девојчица; а СШ 27,63% дечака, 36,61% девојчица (Табела 2).

Табела 2. Процент испитаника који је пробало неки од екстремних спортова (према узрасту и према полу)

	%	Бави се / не бави се
Основна школа	♂	31,37 / 68,63
	♀	27,64 / 72,36
Средња школа	♂	36,62 / 69,38
	♀	29,60 / 70,40

Дечаци оба узраста (ОШ и СШ) у највећем броју су пробали МОБИ, а девојчице оба узраста (ОШ и СШ) најчешће ИНСК (Табела 3). Као основни разлог за овакве одговоре, може се претпоставити релативно лака доступност и традиција поседовања бицикла и ролера.

Табела 3. Процент испитаника који су се опробали у неком од екстремних спортова - по спортовима

	%	СНБО	ФРЦЛ	ИНСК	МОБИ	ПАГЛ
Основна школа	♂	30,17	18,10	46,55	62,07	0,00
	♀	12,00	10,00	59,00	57,00	0,00
Средња школа	♂	20,00	18,18	41,82	58,18	0,00
	♀	17,35	15,31	69,39	51,02	0,00

Према проценту испитаника који су се опробали у екстремним спортовима, утврђене су разлике, између дечака и девојчица (према полу) у СНБО ($\chi^2=10,042^a$, $df=2$, $p<.05$) и ИНЛС ($\chi^2=13,558^a$, $df=1$, $p<.05$).

На питање којим екстремним спортом би се бавили, дечаци оба узраста (ОШ и СШ) су одговорили да у највећем проценту желе да се баве СНБО, девојчице такође, док девојчице средње школе у истој мери желе да се баве и ПАГЛ (Табела 4).

Табела 4. Процент ученика према спорту којим би желели да се бави

	%	СНБО	ФРЦЛ	ИНСК	МОБИ	ПАГЛ	БУУН	ДИВЕ	СКДУ
Основна школа	♂	25,86	6,90	18,97	23,28	18,97	1,72	0,86	3,45
	♀	30,00	19,00	16,00	14,00	21,00	0,00	0,00	0,00
Средња школа	♂	34,55	9,09	3,64	23,64	29,09	0,00	0,00	0,00
	♀	24,49	19,39	19,39	10,20	24,49	2,04	0,00	0,00

Између дечака и девојчица (према полу) постоје значајне разлике у жељама за бављење одређеним екстремним спортом ($\chi^2=22,283^a$, $df=7$, $p<.05$). Могуће објашњење за избор СНБО је релативна развијеност овог спорта у Србији, као и постојање више скијашких центара.

На питање шта их спречава да се баве екстремним спортом, старији дечаци (СШ) су као разлог навели недостатак материјалних услова, док остали ученици и ученице наводе као главни разлог висок ниво ризика и опасност екстремних спортова. Интересантно је, да је, по проценту, други разлог забрана родитеља (Табела 5).

Табела 5. Разлози који спречавају ученике да се баве екстремним спортом

	%	матер. услови	родитељи	опасно је	здравст. разлози	не волим	други спорт	повреде	сувише млад	немам времена	немам прилику
Основна школа	♂	16,38	25,86	36,21	1,72	11,21	3,45	0,86	0,86	0,86	2,59
	♀	5,00	14,00	51,00	4,00	15,00	1,00	0,00	1,00	9,00	0,00
Средња школа	♂	36,36	7,27	9,09	1,82	14,55	5,45	0,00	0,00	18,18	7,27
	♀	15,31	15,31	34,69	6,12	4,08	1,02	0,00	0,00	17,35	6,12

Између дечака и девојчица (према полу) ($\chi^2=31,013^a$, $df=9$, $p<.05$), као и између старијих и млађих ученика (према узрасту), ($\chi^2=48,348^a$, $df=9$, $p<.05$) постоје значајне разлике у разлозима који их спречавају да се баве екстремним спортовима. Очекивана је жеља дечака за опробавањем у екстремним спортовима, а да су главна препрека финансијске могућности, док млађи дечаци и девојчице ипак имају одређену резервисност због опасности ових спортова.

На питање којим екстремним спортом се никада не би бавили, највећи проценат ученика је навео ПАГЛ (26,53 – 38,00%), осим дечака ОШ (37,07%) и девојчица СШ (26,53%) који наводе ФРЦЛ као спорт којим се не би бавили (Табела 6).

Табела 6. Процент ученика, према спортовима којим не би волели да се баве

	%	СНБО	ФРЦЛ	ИНСК	МОБИ	ПАГЛ	БУУН	ДИВЕ	СКДУ
Основна школа	♂	12,93	37,07	15,52	7,76	25,86	0,00	0,00	0,86
	♀	14,00	24,00	7,00	12,00	38,00	5,00	0,00	0,00
Средња школа	♂	3,64	29,09	29,09	3,64	30,91	1,82	0,00	1,82
	♀	17,35	26,53	6,12	22,45	26,53	0,00	0,00	1,02

Између дечака и девојчица (према полу) постоји значајна разлика у мишљењима којим екстремним спортом не желе да се баве ($\chi^2=29,752^a$, $df=6$, $p<.05$). Имајући у виду најмање познавање скокова са падобраном, очекивани су одговори ученика, као и подједнак став девојчица о слободном пењању.

На питање зашто се не би бавили екстремним спортом, највећи проценат оних који се не би бавили екстремним спортом као разлог наводи опасност (50,00 – 61,00 %) (Табела 7).

Табела 7. Разлози због којих се ученици не би бавили екстремним спортовима

		опасно је	не волим	повреде	не свиђа	напорно	школа
Основна школа	♂	50,00	19,83	9,48	18,10	0,86	1,72
	♀	61,00	16,00	4,00	17,00	0,00	2,00
Средња школа	♂	58,18	18,18	10,91	9,09	3,64	0,00
	♀	57,14	17,35	9,18	16,33	0,00	0,00

Нема значане разлике између дечака и девојчица (према полу), као и између старијих и млађих ученика (према узрасту) у навођењу разлога због којих се не би бавили одређеним екстремним спортом. Слабо познавање правила, као и слабу заступљеност у Србији, очекивано је да сам појам „екстремни“ асоцира на опасности и могућности повређивања.

На питање да ли су екстремни спортови опасни по здравље, ученици ОШ оба пола су одговорили (46,55 ♂ и 29,00 ♀) да нису сигурни („не знам“), док ученици СШ, оба пола (32,73 ♂ и 38,78 ♀), сматрају да екстремни спортови углавном нису опасни („углавном се слажем“) (Табела 8).

Табела 8. Мишљење ученика о опасности екстремних спортова по здравље учесника

	%	потпуно се слажем	углавном се слажем	не знам	углавном се не слажем	уопште се не слажем
Основна школа	♂	16,38	18,10	46,55	0,00	18,97
	♀	14,00	25,00	29,00	19,00	13,00
Средња школа	♂	5,45	25,45	18,18	32,73	18,18
	♀	4,08	10,20	37,76	38,78	9,18

Утврђено је да постоје значајне разлике између дечака и девојчица (према полу) ($\chi^2=21,628^a$, $df=4$, $p<.05$), као и између старијих и млађих ученика (према узрасту) ($\chi^2=46,472^a$, $df=4$, $p<.05$) у мишљењу да ли су екстремни спортови опасни по здравље. Као и претходним питањима, млађи ученици показују да нису довољно упознати са екстремним спортовима (већина одговора је „не знам“).

На питање да ли сматрају да су екстремни спортови значајни за психофизички развој младих, ученици су углавном, одговорили позитивно („углавном се слажем“), осим дечака ОШ који сматрају да имају апсолутан позитиван утицај („потпуно се слажем“) (Табела 9.).

Табела 9. Мишљење ученика о значају екстремних спортова на психофизички развој

	%	потпуно се слажем	углавном се слажем	не знам	углавном се не слажем	уопште се не слажем
Основна школа	♂	39,66	22,41	31,90	0,86	5,17
	♀	23,00	39,00	27,00	4,00	7,00
Средња школа	♂	32,73	34,55	27,27	3,64	1,82
	♀	15,31	41,84	28,57	4,08	10,20

У мишљењу дечака и девојчица (према полу) постоји значајна разлика о значају екстремних спортова на психофизички развој ($\chi^2=21,551^a$, $df=4$, $p<.05$). Може се претпоставити да ученици имају генерално мишљење да спорт уопште, има позитиван утицај на развој младих.

На питање да ли екстремни спортови имају позитиван утицај на карактер младих, ученици оба пола и узраста су одговорили позитивно. Ученици и ученице ОШ сматрају да је утицај апсолутан (66,38 ♂ и 35,00 ♀), док ученици СШ сматрају да је утицај „углавном позитиван“ (41,82 ♂ и 47,96 ♀) (Табела 10).

Табела 10. Мишљење ученика о утицају екстремних спортова на развој карактера младих

	%	потпуно се слажем	углавном се слажем	не знам	углавном се не слажем	уопште се не слажем
Основна школа	♂	66,38	14,66	13,79	0,86	4,31
	♀	35,00	31,00	24,00	5,00	5,00
Средња школа	♂	21,82	41,82	20,00	14,55	1,82
	♀	27,55	47,96	14,29	5,10	5,10

Утврђено је да постоје значајне разлике између дечака и девојчица (према полу) ($\chi^2=15,166^a$, $df=4$, $p<.05$), као и између старијих и млађих ученика (према узрасту) ($\chi^2=35,930^a$, $df=4$, $p<.05$) у мишљењу да ли екстремни спортови имају позитиван утицај на карактер младих. Као и у претходном питању млади исказују позитивно мишљење према спорту уопште, као и о екстремним спортовима.

На питање да ли бављење екстремним спортовима омогућава сагледавање крајњих способности учесника, ученици оба пола и узраста су одговорили позитивно (Табела 11).

Табела 11. Мишљење ученика о утицају екстремних спортова на сагледавање својих крајњих способности

	%	потпуно се слажем	углавном се слажем	не знам	углавном се не слажем	уопште се не слажем
Основна школа	♂	60,34	0,00	28,45	4,31	6,90
	♀	43,00	27,00	24,00	3,00	3,00
Средња школа	♂	41,82	36,36	16,36	1,82	3,64
	♀	40,82	36,73	12,24	7,14	3,06

Утврђено је да постоје значајне разлике између дечака и девојчица (по полу) ($\chi^2=22,743^a$, $df=4$, $p<.05$), као и између старијих и млађих ученика (по узрасту) ($\chi^2=36,614^a$, $df=4$, $p<.05$) у мишљењу да ли екстремни спортови омогућавају сагледавање крајњих способности учесника.

На питање да процене значај појединих екстремних спортова за развој, ученици млађег узраста (ОШ), у највећем проценту (27,12 ♂ и 28,34 ♀) су истакли да МОБИ највише доприноси развоју. Старији дечаци (СШ) сматрају да највише доприноси СНБО, док старије девојчице (СШ) сматрају да ФРЦЛ и МОБИ подједнако доприносе развоју (Табела 12).

Табела 12. Процент ученика који смањрају да поједини спорти доприноси развоју

		СНБО	ФРЦЛ	ИНСК	МОБИ	ПАГЛ
Основна школа	♂	20,34	18,64	17,37	27,12	16,53
	♀	20,32	13,90	24,06	28,34	13,37
Средња школа	♂	31,40	20,66	14,88	19,01	14,05
	♀	19,47	22,63	21,58	22,63	13,68

Утврђене су значајне разлике између мишљења дечака - девојчица (према полу) о значају СНБО ($\chi^2=6,061^a$, $df=2$, $p<.05$), МОБИ ($\chi^2=5,162^a$, $df=1$, $p<.05$) и ПАГЛ ($\chi^2=6,960^a$, $df=2$, $p<.05$) за развој.

ЗАКЉУЧАК

Према резултатима спроведног истраживања, екстремним спортом, у њиховом изведеном облику је имало прилике да се бави мање од 30% испитиваних ученика. Овакав резултат се може довести у везу са одговорима о разлозима за немогућности бављења овим спортовима, због недостака материјалних средстава, али и специфичности микросоцијалног простора живљења

Закључци о конативној страни или динамичком својству мишљења:

Свој први контакт са екстремним спортом, највећи проценат ученика оба пола и узраста имао је преко телевизије, што управо потврђује значај овог медија у развоју и популарисању екстремних спортова, али говори и о деловању медија на опажање, памћење, учење, мишљење, емоције као и на понашање ученика.

Ученици млађег узраста нису сигурни да ли су екстремни спортови опасни, док су старији категорични у мишљењу да они то углавном нису, што може бити последица искуства, информација и зрелости испитаника. Сви испитаници сматрају да су екстремни спортови значајни за психофизички развој и да омогућавају сагледавање личних скрајњих способности.

Закључци о когнитивној страни или знањима и уверењима којима граде мишљење:

У млађем узрасту дечаки су се више опробали у неком од изведених облика екстремних спортова од девојчица, углавном планинским бициклизмом, док у средњој школи су то девојчице, које су се углавном опробале у ролерима. На овакав тренд вероватно утичу околности да су ова два реквизита, бицикл и ролери, најдоступнија узорку популације која је испитивана и која је повезана са местом живљења (шири центар града, близина излетишта са адекватном инфраструктуром), као и економској ситуацији у друштву.

Млађи ученици сматрају да планински бициклизам има најјачи утицај на развој, старији дечаци сматрају да је то сноуборд, а старије девојчице и слободно пењање. У мишљењу да, екстремни спортови, имају позитиван утицај на развој карактера сложни су сви ученици, с тим да старији имају одређену резерву у свом мишљењу.

Закључци о емотивној страни мишљења:

Као најпожељнији спорт истакнут је сноуборд, мада девојчице показују интересовање и за параглајдинг. Разлог за овакве резултате могуће је пронаћи у чињеници да је сноуборд, у испитиваном узорку, веома познат и развијен и да у Србији постоји квалитетна инфраструктура (неколико великих ски центара).

Као најопасније спортове, којим се не би бавили, највећи број испитаника наводи параглајдинг и слободно пењање, што се може објаснити slabим познавањем и малом популарношћу ових спортова.

У свим питањима утврђена је статистички значајна разлика у мишљењима између дечака и девојчица (према полу). Разлике између старијих и млађих (према узрасту) утврђене су у мишљењима о опасности екстремних спортова и утицају на развој карактера и сагледавање крајњих способности, што се може објаснити искуством, информисаношћу и зрелости старијих испитаника.

На основу ових резултата може се закључити да испитаници имају позитивно мишљење према екстремним спортовима и њиховом утицају на развој психосоцијалних карактеристика, да је улога медија веома значајна у упознавању са екстремним спортовима, али и да се ученици опредељују за спортове који су блиски њиховом окружењу и материјалним могућностима (когнитивна дисонанца – показују сазнајни несклад о овој теми).

Литература

International federation of sport climbing - IFSC (dostupno na: <http://www.ifsc-climbing.org>)

International Mountain Bicycling Association – IMBA (dostupno na https://en.wikipedia.org/wiki/Mountain_bike_racing)

Vazduhoplovni savez Srbije – VSS (dostupno na <http://www.vss.rs/sportovi/paraglajding/2015-05-17-22-56-02>)

Cohen R. (2012) The relationship between personality, sensation seeking, reaction time and sport participation: evidence from drag racers, sport science students and archers. PhD thesis, Middlesex University (dostupno na https://en.wikipedia.org/wiki/Extreme_sport)

Popovic W (2015). The development of extreme sports (dostupno na <http://sportsthenandnow.com/2015/10/24/the-development-of-extreme-sports/>)

International ski federation – FIS (dostupno na <http://www.fis-ski.com>)